NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII. V sredo 5. kimovca (septembra) 1849. *List 36.*

Gosence pokončajte!

Strašno veliko gosenc se kaže ravno zdej po več krajih na sadnih drevesih. V belo pajčevno zavite gnjezda se vidijo že od delječ — in če pajčevno pregledaš, boš vidil, kakó vse mergolí polno živih gosenc!

Kmetovavci! ne bodite léni, pokončajte hudiga sovražnika dreves. Ukažite svojim otrokam: naj se čez drevesa spravijo, véje z gosenčno pajčevno odlomijo, z nožem ali, če so višji, z vertnimi škarjami odrežejo, vso zalego potem do mertviga potèptajo ali pa v oginj veržejo.

Kmetovavci, storíte pa to vsi zaporedama! Če v kaki soseski 50 gospodarjev to storí — eden pa ne, je že napčno in škodje drugim.

Učenci (studentje)! ki ste pri svojih starših domá, prevzemíte posebno tudi vi to skerb, ako vam je ljubši, de boste vi jabelka in hruške jedli, kakor pa gosence. Delajte samí in opominovajte svoje sosede!

Skušnje

zastran tečnosti sirove in suhe turšične slame v primeri z ovseno in grašično slamo, s senam in répo pri molznih kravah.

(Konec.)

Po skušnji ovsene in grašižne slame pride pa otáva ali sladka merva (otava) na versto. Obé kravi ste dobivale celih 8 dni le zgol sladkiga sená, od kteriga je vsaka krava vsaki dan po 25 funtov pokermila.

Od te piče ste dajale obé perva dva dní po 7 bokalov in pol mléka, druge dní pa po 7 bokalov in tri maslice. Zadnji dan pa le 7 bokalov.

Po senenini skušnji se napravi pa skušnja z repo in otávo skupej. Od té klaje požrè vsaka krava v pervih 5 dnéh vsaki dan po 12 funtov in pol otáve, in po 35 funtov repe; kér se je pa vidilo, de bi kravi, ki ste zadnje ostanjke pokermile, še radi jedle, se jima je dajalo potem vsaki po 12 funtov in pol otáve, repe pa po 37 funtov na dan.

Perva dva dní imate obédve skupej na dan po 8 bokalov mléka in pol, tri naslednje dní pa le po 8 bokalov.

6. dan pa, ko ste namreč več repe dobile, ste dale vsaki dan po 8 bokalov mléka in pol; 7. dan pa celò 8 bokalov in 3 maslice, in po toliko ste ga dajale vseskozi dan za dan celih 16 dni.

Iz téh skušinj se vidi, de je

94	funtov sirove turšične slame enako			
		narmenj	25	funt. sená
27	„ suhe turšične slame . .	„	25	„ „
35	„ repe	„	12	„ „

ali pa

378	funt. sirove turšične slame je enako	=	100	funt. sená
107½	„ suhe turšične slame „ „	=	100	„ „
280	„ repe . . . . . „ „	=	100	„ „

Tukej se mora pa opomniti, de da 27 funtov suhe turšične slame (ktera je enaka 94 funt. sirovi) več tečnosti, kakor 25 funtov sená (otáve); zakaj kravi, ko ste turšično slamo kermile, ste imele narmenj po 8 bokalov in tri maslice mléka, pri otávi pa narveč po 8 bokalov.

Skušnja s suho ovseno in ogeršično slamo se tedej ni poterdila, zató kér jo krave nerade jedó, in tudi zató, kér imajo krave v resníci, kader te baže klajo kermijo, menj mléka kakor pred in potlej.

Anton vitez Moro,
(Iz časopisa koroške kmet. družbe.)

Jurče razlaga svojimu stricu

cesarski patent od 4. sušca zastran desetíne, tlake in druzih dávšin.

Enajsto pismo.

Ljubi stric!

V 19. paragrafu je izgovorjeno, de za take davšine, ktere izvirajo iz emfitevtiških ali posebnih pogódb ali kontraktov, ki sta jih grajšina in podložni kmet posebej med sabo sklenila, ne prevzame dežela nobeniga odškodovanja, ampak podložni kmet mora sam obé tretjíni (dva dritelca) odrajtati. Takó je tudi pri duhovskih poročílih (štiftingah). Če je, postavim, kak kmet eno sv. mašo za večne čase štiftal in plačilo za njo na svojo njivo vtabuliral, de naj se vsako léto ali v desetíni ali v denarjih odrajtuje, takó se njiva le po tem desetíne ali druge davšíne sprostí ali sfraja, de kmet sam obé dve tretjíni odškodovanske tarife plača; dežela ne prevzame v tacih posebnih pogodbah nobeniga plačila.

Ta postava samó takrat ne veljá, ako létni znesik, ki se ima po 17. paragrafu za odškodovanje plačati, ali sam po sebi ali pa skupej s plačílam, ktero se ima po 18. paragrafu za gruntne dolžnosti odrajtati, 40 od 100 čistiga gruntniga dohodka preséže. — Ta postava spet očitno kaže, de ta patent posebno skerb ima za prid podložniga kmeta.

En izgled bo to res še bolj razjasnil; poslušajte me tedaj!

Vi imate, postavimo, s svojo grajšino kakšno posebno pogodbo ali posebin kontrakt, po kterim ji morate vsako léto gotovo méro žita, kakšno tlako ali desetíno odrajtovati. Vse gruntne davšine skupej, ki jih imate po tem grajšini odrajtovati za svoje posestvo in za svoje grunte, znesó, postavim, na léto 30 goldinarjev, — po tem takim bi Vi imeli po postavi 2 tretjíni od 30 gold., to je, 20 goldinarjev plačati. Tode — kér Vaše davkino pismo (Steuerbogen) skaže, de po katastru

Vaši vsakolétni čisti dohodki vsih gruntov, ki jih imate, so na 35 goldinarjev prerajtani, tedej znesó gôri imenovani 40 od 100 pri teh 35 goldinarjih 14 goldinarjev.

Vi bi pa imeli, kakor sim že gôri rekel, po postavi za posebne pogodbe 20 goldinarjev plačati; ta šuma pa za 6 gold. preseže tisto šumo po zgorni rajtingi, po kteri Vam gre le 14 gold. od vsiga čistiga dohodka plačati. Teh 6 goldinarjev prevzame tedej dežela, in če jih ta nima, jih ji posodi deržava (cesar), in Vam gré namesti 20 gold. le 14 gold. plačati. Postavimo pa, de bi Vi imeli od vsih svojih gruntov le 15 gold. čistiga dohodka, takó bi ti znesli (po rajtingi 40 od 100) le 6 goldinarjev, — tedaj bi imela dežela 14 gold. prevzeti, de bi se zgorej imenovanih 20 goldinarjev poplačalo. Ta šuma od 14 pa preseže eno tretjíno (en dritelc) tistih 30 gold. ki jih imate v vsim skupej grajšini odrajtati, za 4 gold., tedej bi imela dežela v ti zadevi namesti 14 gold. le 10 gold. za plačílo prevzeti, in Vi bi plačali 10 gold. lètniga odrajtvila.

Kér je že v katastru čisti dohodk prerajtan, tedej bo tudi tukaj kataster za podlago teh rajting služil.

Če v tem pismu, kakor sploh v vsih pismih še od grajšin in njim podložniga kmeta govorím, se to le zató godí, de me vsak prost bravec lahko razume. Če bi po nemškim opravičeni rêkli namest grajšak, — dolžni pa namesti podložni kmet, bi tega marsikdo ne razumel.

Vaš zvest Jurče.

Potréba zdravilske šole v Ljubljani.

Novo šolsko léto se bliža in še se nič ne vé: ali se bo spet začéla zdravilska šola v Ljubljani ali ne, ktere potrébnost za krajnsko in bližne dežele niso spoznali samó deželni stanovi in mestna Ljubljanska srenja, ki so že lani po pismu tukajsniga licealniga vodstva (rektorata) to potrebo izgovorili, temuč tudi naši poslanci na Dunajskim zboru, vse soseske po deželi in naše deželno poglavarstvo so razodéli v svojih predlogih ministerstvu živo potrebo zdravilske šole v Ljubljani. Kér pa dolgo časa šolstvo ni svojiga lastniga ministra imélo, drugi ministri pa so bili z drugimi silnimi opravki čez in čez obloženi, se šolske rečí niso mógle takó pretehtati in dognati, kakor so se želje iz mnogih deželá glasile.

Zdej so presvitli Cesar tudi šolstvu ministra dali, od kteriga s polnim zaupanjem pričakujemo, de bo pravične in vesolnè vošila spolnil in potrebam vsake dežele po mogočosti pomagal. Če krajnska dežela, ki je že nekdaj vseučeliše in noter do poslednjiga časa zdravilsko šolo za kírurge iméla, spet vstanovljenje zdravilske šole po novih napravah prosi, storí ona to le zató, ker svoje in bližnih deželá resnične potrebe spozná. To ni prazno vpitje, s kterim se dostikrat vladarstvo nadležva, temuč je splošno vošílo, ki se vpira na spoznanje potreb, ktere vsakdanja skušnja kaže.

Če pomislimo, de je zdravilska šola za kirurge v Ljubljani jenjala, brez de bi bila namest nje šola za dohtarje zdravilstva napravljena — če pomislimo, de nikjer v naših bližnih slovenskih deželah ni zdravilskih šol in de clo porodoslovje (Geburtshülfe) se učit hodijo babice iz Horvaškiga v Ljubljansko šolo, — če pomislimo, de v poslednjih dveh letih so večidel vsi v Ljubljanski šoli izučeni kirurgi v vojaško službo stopili, kjer je toliko pomanjkanja zdravnikov, de so clo nekteri učenci druziga leta že službo dobili, — če pomislimo, de tudi tisti kirurgi, ki so letas šole dokončali, mislijo po zadobljenim diplomu v vojaško službo stopiti, — če na dalje pomislimo, de nam bo zdravnikov, ki slovenski jezik zastopijo, manjkalo, ako — česar nas Bog obvari — kolera ali kaka druga kužna holezin po deželi seže, — če pomislimo, de zavoljo pomanjkanja tacih dohtarjev, ki slovenski jezik znajo, so se mógli v Ljubljanski bolnišnici že več lét zaporedama kirurgi za asistente jemati, — če po vunanjih vseučeliših na Dunaj in v Prago pogledamo in vidimo, de zavoljo nepremožnosti starši naših deželá ne morejo svojih otrók v daljne drage mesta v šolo pošiljati, de imamo tedej v 6 letih k večim dva nova dohtarja iz Krajnskiga pričakovati, — če pomislimo, de po deželi v slovenskih krajih ljudstvu ní s takimi zdravniki clo nič pomagano, ki ljudskiga jezika ne razumejo, če vse to resno pomislimo, se očitno vidi, de se jev malo letih veliciga pomanjkanja zdravnikov bati.

Previdno ministerstvo bo to pomanjkanje gotovo po vrednosti prevdarilo in pomoček dalo, de se temu pomanjkanju kmalo v okom pride. In ta gotovi pomoček je vstanovljenje zdravilske šole po novih popravah v Ljubljani, ki je središe slovenskih deželá.

Novíce, kterim je blagor svoje domovíne na vse straní pri sercu, so vedno na znanje dajale, kar se je celi čas v ti reči v naši deželi želélo, govorilo in pisalo, tedej so zdej še enkrat to reč ponovile, ker mislijo, de visoko ministerstvo šolstva bo zdej sklenilo, kaj de se ima zgoditi.

Dopís Njih cesarske Visokosti gosp. nadvojvoda Janeza.

Pred nekimi dnevi je prejel vrednik „Novíc“ od svitliga nadvojvoda Janeza iz Gaštajnskih toplíc, kamor so se okrepčat podali, sledeče prijazno pismo, ktero damo bravcam Novíc, posebno pa udam krajnske kmetijske družbe na znanje, kér posebno njih zadéne, ki ga bojo tedej gotovo z velikim veseljem brali. Dopis, v slovenski jezik iz nemškiga prestavljen, se takóle glasi:

„Blagorodni gosp. dohtar! — Njih cesarska Visokost, svitli gospod nadvojvoda in opravnik nemškiga kraljestva so mi ukazali, de imam Vam v Njih iménu Njih posebno zahvalo na znanje dati za létopis (Annalen) kmetijske družbe, kteriga ste Vi vrednik, in ki Jim ga je odbor Vaše družbe unidan poslal. Nadvojvoda bojo ta letopis z velikim veseljem brali, in se iz njega soznanili z vsim, kar se je poslednji čas na Krajnskim v prid kmetijstva noviga zgodilo. Če ravno nadvojvoda Njih imenitno opravílo še za nekoliko časa zaderžuje, de se še ne morejo v dežele notranje Avstrije (štajarsko, krajnsko in koroško) verniti, ki so Jim vedno serčno ljube dežele bile, Jim je vender le vseskozi to zlo zlo pri sercu, kar prid teh deželá in njenih prebivavcov zadeva. In z veseljem bojo Njih cesarska Visokost — kadar Jim bo spet mogoče — v sredo gosp. udov krajnske kmetijske družbe stopili in se ž njimi zastran vsiga pomenili, kar služi v prid deželniga kmetijstva. Dotistihmal pa naj ostanejo vsi gosp. udje vseskozi prepričani, de nadvojvoda tudi v daljnih krajih se vselej radi spomnijo domoljubne družbe in njene občnokoristne prizadeve in delavnosti. — Prejmíte gosp. dohtar zagotovílo posebniga spoštovanja, s kterim se podpišem

Vaše blagorodnosti pokorni sluga

Fossard s./r.

V Gaštajnu 25. vel. serp. 1849. oberst in adjutant.«

Kmetijska družba pa in „Novíce“, kterim so ljubljeni nadvojvoda Janez po mnogih zaderžkih življenje dali, s serčnim veseljem pričakujejo, de bi se obljuba Nadvojvodoviga prihoda v Ljubljano kmalo spolníla.

Kakó bi se dala v vsaki soseski bukvarnica napraviti?

Pod napisam „Kakó bi se dala v vsaki soseski na Českim bukvarnica (Lesebibliothek) napraviti? smo brali v 5. zvezku t. l. nemškiga časopisa „Slawische Centralblätter“ pomina vredin sosta-

vek, ki ga je slavni vrednik sam spisal, in kteriga nekoliko okrajšaniga tudi mi svojim bravcam v svobodnim prestavku podamo s prošnjo, de bi rodoljubi tudi na Slovenskim to imenitno reč prevdarili, pretresli in v Novícah, ki so omikanju našiga prostiga naroda namenjene, svoje misli in svete na znanje dali. Noben rodoljub ne bo tajil koristnosti tacih napráv, tedej bi bilo práv, če bi se pogovorili, kakó bi se dale nasvetovane bukvarnice tudi pri nas napraviti? Poslušajmo: kaj gosp. Dr. Jordan zastran bukvarnic po Českim piše:

„Novo prerojeno avstrijansko cesarstvo se od dné do dné terdniši vstanuje, osnova prihodnje nove vstave je gotova, vojske so večidel dokončane, in primere našiga cesarstva proti Nemčíi ne bojo posebnih premémb v domačíi vpeljale. Po vsim tém se je tedej čas približal, de tisti, kteri so lanjsko léto prekucíjo stariga vladarstva začéli in podpirali, morajo zdej v djanji pokazati, de jih k temu ni gôla razvujzdanost in razdjavnost gnala, ampak čista ljubezin do človeštva in prizadevanje, avstrijanske narode srečne storiti. Pravi rodoljub pa spozná, de vsaciga naroda nar veči sreča se le s tem vstanoví, če se, kolikor je moč, vsaki človek v vednostih omika, de njegova glava bistrejši in njegovo sercé žlahnejši postane. Neumen človek brez vednosti in siroviga, divjiga sercá je sam sebi na poti, de ne more tisto stopnjo blagostanja doseči, ktero bi s prebrisano glavo in blagim sercam lahko dosegel, — zraven tega pa je tudi svojim sosedam na poti, de jim združene moči manjka, ktera je potrebna v doségo vikših naménov, za ktere nam tudi keršanska véra toliko lepih in veličanskih pomočkov delí. Kar od eniga neotesaniga in siroviga človeka veljá, veljá še v veči meri od celiga naroda. Zgodovína nas učí, de se slabo vêde tistim narodam, ki v tamôti brez znanstva in vednosti tavajo.

Nar gotovši pomoček, naše ljudstvo v kratkim času omikati in jih v mnogih vednostih podučiti, so šole ali učilnice. To vsak človek spozná, ki vé, de vsakdanje in nedeljske šole niso koristne samo malim in odrašenim otrokam, ki v šolo hodijo, ampak tudi vsim tistim, ki z otroci živé in od njih marsikej koristniga zvedó, kar ti iz šole prinesó in jim povedó. Čeravno to ni veliko na enkrat, vunder le nekoliko zda, če se večkrat ponavlja. Tù in tam eno zernice — tù in tam ena iskrica — vse skupej pa je vunder veliko.

Tode šole po kmetih, ki le kaki dve leti terpé, so le podstava ali podlaga za prihodnji samo-uk. Noben človek, ki hoče s časam naprej iti, ne more brez branja in samo-uka shajati. Nej govoré nasprotniki šol in učenja še toliko zoper šole in učenje, vunder le skušnja glasnejši govorí kakor vsako tako puhlo obrekovanje, in ta skušnja nam kaže, de v deželah, kjer je ljudstvo bolj omikano in se z branjem pečá, se obdeljujejo njive in senožeti z večim pridam, rokodelstva in fabrike si veliko več zaslužijo, in marsiktera nova in koristna reč se znajde, od ktere se neomikanimu ljudstvu še ne sanja ne.

De pa ljudstvo po lahki poti bukve za branje dobí, ni boljšiga pomočka, kakor de se po deželi bukvarnice napravijo. Na Českim se že davnej od téh napráv govorí; sploh se dobrota tacih bukvarnic spozná — pa, kér po starim kopitu se ni veliko za ljudsko podučenje skerbélo, si tudi ta naprava ni mogla takó na noge pomagati, kakor so nekteri rodoljubi želeli. Posebno je vihár lanjskih prekucíj priprave k vstanovljenju deželnih bukvarnic zadušil, de se v sili sto in sto druzih rečí še nihče ni zmenil za to tiho in ponižno stvarico. Kader orožje ropotá, ni čas za poduk skerbeti. Zdej je prešel ta čas, in treba je, de se s povoljeno skerbljivostjo obernemo k ti potrebi.

Dve rečí ste potrebni v teh naprávah, pervič: de se za terdno sklene, po kteri viži naj bi se bukvarnice napravile, in drugič: de se pripomočki poíšejo za napravo bukvarnic.

S pomočjó nekterih rodoljubov sim že zdej v stanu na znanje dati, de nam pripomočkov manjkalo ne bode; tedej bi bilo bolj od tega govoriti, po kteri viži naj bi se bukvarnice napravile?

Preden svoje mnenje v tem razodenem, moram nar poprej nektere nasprotne misli zoper napravo bukvarnic pretresti. Nekteri nasprotniki pravijo: „Čmu bukvarnice, kér prosto ljudstvo bukev ne bêre, kér jih brati ne zna, ali brati noče, ali časa zató nima?“ Tem odgovorímo: de je vse to le na pol rés. Vsaki prosti kmet ali rokodelec zares ne zna brati, — kdo pa pravi, de bi mógel vsakdo brati? Če jih le veliko zna brati, je že dobro. Sej tudi vsi mestnjani ne beró. — De prosto ljudstvo brati noče, je gotova laž. Pomislite le, kakó hrepené nekteri od lanjskiga léta po novícah, po spiskih, dobrih in slabih! De je ljudstvo dosihmal pri nas malo malo bralo, kdo je tega kriv? Tisti, ki niso pisali, kar bi ljudstvo rado bralo! Za ljudstvo ni bilo pripravnih bukev, ali jih je le teško in po previsoki ceni dobivalo. Zató ni nič veselja do branja imélo. Dajte mu take bukve, ki ga brati mikajo, zavoljo lepih in koristnih podukov, ki jih v njih najde, in kmalo se bojo oživile želje po bukvah. — Nekteri pravijo: „kmet in rokodelec nimata časa, de bi brala; po teškim delu se rada oddahneta, in se ne bosta z branjem vkvarjala.“ Kdo pa pravi, de naj kmet in rokodelec ob delavnikih bereta? Nedelje in prazniki — in dolgi zimski večeri so pripravni in zadostni čas za branje po kmetih. Ob tacih dnevih se pa časa ne manjka. In branje ni težavno delo, ampak je prijetno za poduk in kratek čas. Komur se brati ne poljubi, od tega gré misliti, de se mu tudi govoriti ne ljubi, — tacih je pa le malo.

Vsi ti nasprotni govori sovražnikov ljudskiga omikanja tedej nič ne veljajo za prihodnji čas in so le vzéti iz dosedanjih časov, v kterih se je mislilo, de kmet ni za druziga na svetu, kakor de brez pomislika po stari šegi njivo obdeljuje in terto redí, kakor jo je Noe redil, de s živino na pašo hodi, in de mu od nič druziga vediti ni treba, kakor to, kar se mu storiti ukaže. Ti časi so minuli, in treba je, de se tudi kmetje zraven tega, de dobri kristjani ostanejo, povzdignejo na omikani stan.

(Dalje sledí.)

Daljni pogovori v Ljubljanskim muzeumu 22. rožnika.

(Konec.)

Potem smo vidili veliko okamneno sklepnico (Muschel) iz Podpeči na Ljubljanci; drugo majnši, serčne podobe, ktere se v Vožčah pri Šentvidu zraven Zatičine v kamnolomu najdejo, in ravno takšne iz Polšice na Gorenskim.

Veselilo nas je zvediti, de v Šempavlu Šembiške fare v zvirkih mlinske vode bliz Grandelnoviga grada se človeške ribice ali močaríla (Proteus) najdejo; pa še več veselja bomo imeli žive iz tega kraja v muzeum dobiti.

Gosp. Watzel so nam pokazali okamneno sadje, les in listne ostanjke v pšenim kamnu, kteri se za kloštram v Kamniku najde.

Gosp. Karl Dežman so donesli travico, ktera je do zdej le na Krajnskim najdena bila; pervič od gosp. Dolinarja pri Postojni, zdej pa vnovič v močvirnim gojzdu zgornje Šiške pri Kosesu. To travico so slavni gosp. Koch v Erlangu na Nemškim Heleocharis carniolica kerstili, v našim jeziku še imena nima; ponudimo tedej imé „krajnska bičjela“ za njo.

Poslavljenje krajnskiga vojaka.

Z veseljem smo v Dunajskim časopisu (Soldatenfreund) brali, de so presvitli Cesar našimu rojaku — mladimu pa junaškimu vojaku na Ogerskim — gosp. Viktorju Foykarju, lajtenantu pri konjikih, red železne krone podelili. Kako neizrečeno bo to njegove starše razveselilo, ki dolgo dolgo niso vedili, ali njih sin še živí ali ga je vojska vzela. Imenitni red, ki ga je 23 lét stari junak prejel, jim bo nar veselejši znamnje, de živí in de v slavi živí.

Novičar iz Ljubljane.

Po železnici je že živo gibanje. Vsaki dan se že vozijo vozovi sèm ter tje iz Celja v Ljubljano, in iz Ljubljane v Celje; tode vožnja še ni za plačílo odperta. Gosp. minister Bruck je predvčerajšnjim v Ljubljano pisal, de bo perva vožnja v nedeljo 16. dan tega mesca, in de naj se začetek perve vesolne vožnje, kakor drugod, tudi v Ljubljani z veliko častjo obhaja, V kolodvoru, krasno okinčanim, bo tedej nar poprej blagoslovlenje (žegnanje) nove železnice, in potem bojo mnogotere veselice. Ali bojo tudi Cesar takrat po železnici v Ljubljano prišli, se še zmirej za gotovo ne vé; pričakuje se pa, de bojo prišli. Kader bo vožnja po železnici za navadno odperta, bojo (po oznanílu Dunajskiga časopisu „Avstrija") šli paravozovi (Dampfwagen) dvakrat na dan iz Ljubljane na Dunaj: zjutraj en četertlej po osmih, in bojo prišli drugi dan zjutraj en četertlej na šest na Dunaj, — drugikrat pa ob polosmih zvečer in bojo prišli drugi dan ob polšestih popoldan na Dunaj. De bi vozovi veliko veliko prej na Dunaj prišli, ko bi ne bilo na poti toliko ostaj ali štacjonov, kjer ljudjé prisedajo in odsedajo, vsak sam lahko zapopade. — Ljubljanske nemške novíce nam oznanijo majhno število cesarskih vradnikov (Beamte), ki bojo prihodnjič namesti guberniuma v Ljubljani, namreč: 1 deželni glavár, ki bo imel v vsim skupej 7000 gold. letniga plačila, — 1 poglavarstvini svetovavec, ki bo imel 3000 gold. — 2 kresijska svetovavca, eden z 2000 gold., drugi pa z 1800 gold. — 2 koncipista, eden z 1000 gold., drugi pa z 900 gold. — 1 tajnik (sekretari) z 1200 gold. Za vse kancelijske potrebe je v vsim skupej na léto 2000 gold., za popotne stroške pa tudi v vsim skupej 2000 gold. odločenih. — Po deželi bojo 4 kantonski poglavarji perviga reda po 2000 gold., 6 pa druziga reda po 1800 gold. — potem 10 kantonskih komisarjev po 1000 gold., 15 pa po 800 gold., — 10 tajnikov po 500 gold. — in 10 komisijskih služabnikov po 300 gold. Za kancelijske potrebe je v vsim skupej 9000 gold., za popotne stroške pa 8800 gold. odločenih. — Ni res, de bi bila že kolera v Ljubljani.

Novičar iz mnogih krajev.

Pretečeni teden se ni na Ogerskim in Laškim nič posebniga zgodilo. Terdnjava Petrovaradin se še ni podala, pa tudi Komorn ne, kakor je zadnji „Novičar" oznanil. Razun 6000 vojakov je vsa puntarska armada (14.000 mož) Komorn zapustila in se v Gran podala; ti pa, ki so ostali, pravijo de se hočejo do zadnjiga možá deržati. — Dunajske novíce pišejo, de so Košut, Bem, Dembinski in drugi glavarji ogerskiga punta mislili se v Carigrad podati; pa turški komandant Omer Paša je ukazal, jih v Vidin odpeljati, in varovati, de ne uidejo. — Ban Jelačič je mende že na Dunaji, kamor tudi Radecki pride in ž njim tudi general Hess, de se bojo z ministerstvam posvetovali, kakó se ima prihodnjič vladarstvo Ogerske in Laške dežele napraviti. — Po ukazu bana je razposlalo zagrebško bansko svetovavstvo razglašenje od Cesarja dane vstave po vsih deželnih gosposkah. — Vikši general Haynau je preložil svoje glavno staniše v Pešto. — Štotnika Gregovovica, od kteriga se je mislilo, de je Horvate Ogram izdal, je ban iz ječe izpustiti ukazal, zató ker se mu izdajstvo dokazati ne more. — Ministerstvo že resno prevdarja, kakó se bojo prihodnjič gruntni davki tudi na Ogerskim in Erdeljskim vpeljali, kér dozdej ti deželi niste plačevale gruntnih davkov, kakor naše. — Cesar so poterdili predlog ministra pravíce, po kterim se imajo prihodnjič vsi hudodelci, kterih hudodelstvo se še le preiskuje, pa tudi tisti, ki so za eno léto v ječo obsojeni, v samšne ječe (Einzelnhaft) zapreti. Takih samíc se bo tedej silno veliko potrebovalo. —

V Gorici so zasačili unidan nekiga konjederca, ki je iz mesa cerknjene živine salame delal in jih prodajal. — V Gaštajnskih toplicah je pred 14 dnevi toliko snega padlo, de so se po sném vozili. — Nadvojvoda Janez so že zapustili toplíce. — Neki otrok je umerl unidan na Dunaji na koleri. Že so ga v trugo djali in mati je šla pogrebšino oskerbeti — pa, kakó se začudi in veselja ostermí! ko domú pridši zagleda svojiga ljubiga otroka zopet živiga in se s cvetlicami igrajočiga, s kterimi je bilo njegovo truplo potreseno. — Sliši se, de bo načert učenja v gimnazjih, kteri je že prihodnje léto imel v šole vpeljan biti, zaveržen, in namesti njega se bo drug vpeljal, ki ga je Pražki profesor Jungman ministerstvu predložil.

Kratkočasnica.

Nek čevljar (šuštar) je na koleri hudo zbolel; njegova žena je šla nekiga dohtar-skaza vprašat za svèt. „Kupite trugo, draga žena, zakaj vaš mož je pogubljen", — je bil odgovor. — Žena gré žalostna domú in najde svojiga možá pri skledi kisliga zelja, ktero z lanénim oljem zabeljeno vživa; bolnik je imel dober tek (apetit) in je kmalo sladko zaspal; drugi dan je šel vesel na svoje opravila, in je bil popolnama zdrav. — Berž ko dohtar-skaza letá čudež zvé, zapiše v svoje dnevne bukve: „Kislo zelje z lanenim oljem je dobro zoper kolero." Čez dva dni pride zopet mizár te vasí, kteriga se je začela kolera prijemati, za svèt vprašat. „Jejte kislo zelje z lanénim oljem" — mu veleva vrač. — Ali mizár — umerje, in za njim več ljudí te vasí, kterim je dohtar-skaza kislo zelje z lanénim oljem svetoval. — Dohtar-skaza se zavzame in zapiše v svoje dnevne bukve: „kislo zelje z lanénim oljem je dobro zoper kolero, pa samo za čevljarje." —

K.

Oznanílo slovenske igre v Ljubljanskim gledišu.

Slovensko družtvo v Ljubljani bo napravilo prihodnji pondeljik zvečer, to je, 10. dan tega mesca slovensko veselo igro, ki se imenuje »Dobro jutro.« Pred igro se bojo péle nektere izverstniših slovenskih pesem, ki bojo na gledišnim oznanílu posebno imenovane. — Kér že dolgo nismo nobene slovenske igre imeli, in kér zamoremo reči, de »Dobro jutro« je ena nar prijetniših slovenskih iger, in de tudi iz pesem bojo nar lepši izbrane, tedaj smemo pričakovati, de bo ta večer tudi iz dežele veliko rodoljubov v Ljubljano prišlo. Vesel večer jim je gotov. Slišimo, de nas bojo tudi naši sloveči pevci iz Krakoviga ta večer z nekterimi pesmami razveselili.

Današnjimu listu je pridjan 32. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*